

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Justis-, beredskaps- og innvandringsministeren

Stortingets president
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.
18/185

Vår ref.
18/4195 - GEPA

Dato
13.08.2018

Spørsmål nr 2013 til skriftlig besvarelse fra stortingsrepresentant Torgeir Knag Fylkesnes

Spørsmål:

Viser til uttalelse i VG hvor statsministeren sier: «Det er litt ulik praksis i de ulike departementene, om hvem som tar med seg telefoner og ikke.» Finnes det andre departement hvor politisk ledelse har tatt med seg jobbtelefon til høyrisikoland siden 2015?

Svar:

Statsministeren har bedt meg svare på spørsmålet fra representanten Torgeir Knag Fylkesnes.

Hva som oppfattes som høyrisikoland vil variere. I noen områder er risikoen for vold tilstede. Med det forstås land og regioner hvor det pågår væpnede konflikter eller faren for terrorangrep er stor. I andre områder er etterretningsaktivitet den største risikoen. I spørsmålet fra representanten legger jeg til grunn for mitt svar at det med «høyrisikoland» siktes til stater som Politiets sikkerhetstjeneste (PST) har angitt i sine åpne trusselvurderinger som stater det knytter seg særlig høy etterretningstrussel til. I PSTs vurderinger fremgår det at dette er Russland, Kina og Iran. Jeg legger likeledes til grunn for mitt svar at representantens spørsmål om «jobbtelefon» gjelder den ordinære tjenestetelefonen som benyttes i det daglige og ikke eventuelle «lånetelefoner» som også er en tjenestetelefon, men da tiltenkt det konkrete formålet og benyttes under slike reiser.

For å besvare representantens spørsmål har jeg innhentet informasjon fra alle

departementer om reiser som politisk ledelse har gjennomført etter 2015 til nevnte land, samt om ordinær tjenestetelefon har vært benyttet. Jeg vil kun redegjøre for de reisene der politisk ledelse har hatt med seg den ordinære tjenestetelefonen og ikke reiser der såkalt lånetelefon eller dedikert reiseutstyr har vært benyttet. Fiskeriminister Per Sandberg har redegjort for sine aktuelle reiser i svar på skriftlig spørsmål nr. 2020. Før jeg redegjør for de øvrige tilfellene, vil jeg gi en generell orientering om sikkerhetsarbeidet i forbindelse med reiser i departementene.

Hvert enkelt departement har ansvar for å vurdere sikkerhetsrisiko og sårbarheter i sitt daglige virke. Dette er en del av departementenes ordinære sikkerhetsstyring. Håndtering av avvik og hendelser er en viktig del av dette arbeidet, og brukes til å forbedre sikkerhetsarbeidet og for å begrense konsekvensene av hendelser. Hvert departement, og dermed den politiske ledelsen i departementet, vil ha ulik risiko de må forholde seg til. Dette kan blant annet avhenge av hvilke saker de befatter seg med og hvilke aktører som kan ha interesse av disse sakene. Risikoen vil variere over tid og hvilke saker som er aktuelle. Departementenes rutiner og praksis vil derfor være noe ulike.

PST utarbeider trusselvurderinger for alle som utnevnes som statsråd. Trusselvurderingene beskriver kort det generelle trusselbildet for myndighetspersoner i Norge, herunder trusler fra ekstremister, enkeltstående trusselaktører og trusselen fra statlige aktører. Før reiser til land hvor etterretningstrusselen vurderes som høy, tilbys reisende statsråd en sikkerhetsorientering. I orienteringen blir de reisende gjort kjent med risikoen, hvordan de hemmelige tjenestene i landet opererer, og det blir gitt råd om hvordan de reisende bør forholde seg. For reiser til slike land, er det PSTs generelle anbefaling at statsråden og medreisende ikke medbringer egne telefoner, nettbrett og PC-er, men at departementet tilbyr eget «reiseutstyr» som medbringes. PST utarbeider også trusselvurderinger for statsråders reiser til risikoområder, og Etterretningstjenesten bistår i disse vurderingene.

Departementene benytter PSTs trusselvurderinger i sin vurdering av sikkerhetsrisiko ved den enkelte reise. I disse vurderingene er etterretningsrisiko og bruk av IKT-utstyr elementer av det totale risikobildet som vurderes. Gode sikkerhetsmekanismer i IKT-utstyr som medbringes er med på å redusere risikoen. Der hvor sikkerhetsrisikoen er av en slik art at risikoen ikke kan aksepteres, vil det bli benyttet eget reiseutstyr. Dette er dedikert låneutstyr som benyttes til reisens formål.

Det er viktig å skille mellom behandling av informasjon som er sikkerhetsgradert etter sikkerhetsloven og annen informasjon. Informasjon som er omfattet av sikkerhetsloven behandles på særskilt utstyr som er godkjent til dette formålet, og skal ikke behandles på ordinære tjenestetelefoner eller ordinært IKT-utstyr. Slike systemer er underlagt spesielle bestemmelser, som blant annet regulerer medbringelse til andre stater. Brudd og avvik på disse bestemmelsene meldes til NSM.

Departementene har informert om to tilfeller der politisk ledelse har medbragt ordinær tjenestetelefon til tidligere nevnte land uten at dette var basert på at departementet i forkant gjorde en sikkerhetsvurdering og spesielle tiltak ble iverksatt slik at telefonene ikke skulle kunne kompromitteres. Dette er følgende reiser:

I mai 2016 gjennomførte statssekretær Petter Kvinge Tvedt i Finansdepartementet en privat reise til Hong Kong og Macao. Siden disse lokasjonene var visumfrie, vurderte han dem ikke til å være til et høyrisikoland og tok etter egen vurdering med sin ordinære tjenestetelefon på reisen. Telefonen hadde ikke departementets saksbehandlingssystem installert.

Høsten 2017 deltok statsråd Ketil Solvik-Olsen sammen med statssekretær Tom Cato Nilsen i Samferdselsdepartementet på veiåpning som involverte korte arrangementer både på norsk og russisk side av grensen. Ved disse arrangementene hadde både statsråden og statssekretæren med seg sin ordinære tjenestetelefon. De få timene statsråden var i Russland, var mobiltelefonen bevisst satt i flymodus og i personlig varetekt under hele oppholdet. Telefonene hadde ikke departementets saksbehandlingssystem installert.

I tillegg er det tre tilfeller, foruten Utenriksdepartementet, av at tjenestetelefoner er tatt med etter at departementet i forkant gjorde en sikkerhetsvurdering og spesielle tiltak ble iverksatt slik at telefonene ikke skulle kunne kompromitteres:

I februar 2017 besøkte daværende statssekretær Kjell-Børge Freiberg i Olje- og energidepartementet Iran. Han hadde med sin ordinære tjenestetelefon, der det var installert sikkerhetsprogramvare og satt særskilte begrensninger for hva telefonen kunne brukes til, samt at den til enhver tid skulle være i hans besittelse. Til tale var det anskaffet lånetelefon for denne reisen.

I april 2017 besøkte daværende statssekretær Lisbeth Norman i Helse- og omsorgsdepartementet Kina. Etter en samlet vurdering ble tjenestetelefonen benyttet i området. Saksbehandlingsverktøy var ikke tilgjengelig på telefonen.

I april 2017 besøkte statsministeren, statssekretær Ingvild Stub og daværende statssekretær Sigbjørn Aanes Kina. Tjenestetelefoner ble medbragt for bruk på reisen til og fra. Før ankomst til Kina ble telefonene slått av, samlet inn og det ble iverksatt tiltak for å sikre at telefonene ikke skulle kunne kompromitteres. Prosedyren ble fastlagt etter at råd fra PST var innhentet. Telefonene ble ikke brukt i Kina. Lånetelefoner ble brukt under oppholdet. Nettbrett ble behandlet på samme måte.

Utenriksdepartementet er i en særstilling når det gjelder ansattes reiseaktivitet og varige opphold i høyrisikoland. Dette innebærer at det regelmessig vil være nødvendig å bruke tjenestetelefon også i disse landene. Derfor har departementet særskilte

sikkerhetsløsninger og retningslinjer knyttet til dette, og bruken av telefon tilpasses også risikoen i slike land.

Med vennlig hilsen

Tor Mikkel Wara